

9

Det store bedrag

Åb 13

"Men jeg er bange for, at ligesom slangen forledte Eva ved sin snedighed, skal jeres tanker komme på afveje bort fra det oprigtige og rene forhold til Kristus" (2 Kor 11,3).

Hovedtanke

"Hold fast ved Kristus" bør være mottoet, når menneskelig "kunnen" prøver at træde i stedet for Guds og lover helbredelse og frelse.

Introduktion

For nogle år siden blev Tysklands forsvarsminister Karl-Theodor zu Guttenberg udsat for offentlig kritik. Han blev beskyldt for at have copy-pastet adskillige passager i sin doktorafhandling. Den tyske politiker var ellers afholdt og kendt for sin retlinethed. Nu skulle han forsvare sig over for universitetet i Bayreuth. Og offentligheden krævede også opklaring.

Guttenberg var ikke den eneste, der udsatte sig selv for den slags beskyldninger. Man oplever plagiater inden for både journalistik, litteratur, musik og videnskab. Sociologen Sebastian Sattler påviste ud fra 159 afleveringer, at studerende i gennemsnit benyttede sig af 20 % afskrift.

Ifølge en anekdote blev maleren Pablo Picasso engang spurgt om, hvem der efter hans mening var det største talent blandt malere. Han svarede: "Peter Paul Rubens, for af hans cirka 600 malerier er der op til i dag bevaret 2700."

Efterligninger og forfalskninger findes overalt. De forplumrer eller fortrænger virkeligheden. Motivet er for det meste – ud over præstationsangst – en stræben efter profit og magt.

Johannes' Åbenbaring 13 konfronterer os på lignende vis med forfalskninger. Her er det Guds væsen og frelsergerning, der bliver efterlignet. I denne uge ser vi på denne teksts billeder og forsøger at forstå "billedhistoriens" anliggende for os i dag.

Djævelske efterligninger

Åb 13

**Med hvilke midler opnår "dyret" tilbedelse?
Hvad kan på den anden side få mennesker til at tilbede Gud?**

Baggrund

Åb 13 er fyldt med symboler, men hvad er temaet? Det ses tydeligt på nøgleordene magt (v. 2.4.[5].7.12.[15]) og tilbedelse (v. 4.8.12.15). Magt og ideologi smelter sammen til tyranni. Dragen giver dyret "sin magt og sin trone og stor styrke" (v. 2).

Dyret oplever en indsættelse med overdragelse af embedsmyndighed og uindskrænkede magtbeføjelser.

Denne magt udfordrer Gud på tre områder. Det spotter (Joh 10,33): hans navn (dvs. hans person), hans hus (dvs. helligdommen) og de, der bor i himlen (de hellige, Åb 17,14, sml. Luk 10,20; Fil 3,20). Det er en åndelig kamp mellem Gud og Satan, og der kæmpes om menigheden (12,17).

Ved hjælp af et mægtigt bedrag efterligner dragen Jesus. Og en satanisk treenighed bestående af dragen, dyret, der kommer op af jorden, og dyret, der stiger op af havet, udfordrer den guddommelige treenighed (1,4-5) som hersker over denne verden.

Det slagtede lam (5,6.9.2)	Et såret (ordret: slagtet) hoved (13,3)
Jesus kom til live (2,8; 1,18)	Dyret kom til live (13,14)
Gud Fader deler sin trone med Jesus (2,28; 3,21)	Dragen overlader sin trone til havdyret (13,2)
Magten tilhører Jesus (12,10)	Dyret fra havet får magt (13,4)
Jesus kæmper (12,7-11) som Mikael (ordret: Hvem er som Gud?)	Dyret fra havet: "Hvem er dyrets ligemand, og hvem kan gå i krig mod det?" (13,4)
Jesus tilbedes af hele skaberværket (5,9-14)	Dyret fra havet tilbedes af jordens befolkning (13,4)

Til eftertanke

Satan vil sætte al sin forføriske evne ind på at vildlede med vellignende efterligninger ... Fordi forfalskningen er så tæt på originalen, må vi hele tiden være på vagt (FG (Budskaber til menigheden) bind 2, 88).

Det første dyr

Åb 13,1-8

Hvordan beskrives dyret fra havet? Hvem tilbyder ikke dyret?

Baggrund

Johannes' Åbenbaring 13 er inddelt i to dele, der hver især indledes med: Og jeg så (v. 1.11), og slutter med en indirekte appel Her kræves ... (v. 10.18).

Dyret fra havet har alle kendetegn fra de fire dyr i Daniels Bog kap. 7.

Johannes' Åbenbaring	Kendetegn	Daniels Bog
13,1	Stiger op fra havet	7,2-3
13,1-2	Fire ting hørende til dyreriget: løve, bjørn, panter, 10 horn	7,4-7
13,4	Magt og styrke	7,7
13,4-5	Bespottelse, forfølgelse	7,25
13,5	3½ tid, hhv. 42 måneder	7,25

Dyret med de syv hoveder og ti horn ligner dragen (12,3), hvorfor dyret kan opfattes som en inkarnation (at blive til kød) af dragen – som modsætning til Kristi menneskevorden. Satan optræder i skikkelse af politiske magter. Desuden ses en parallel mellem døden og Jesu opstandelse og dyret, der blev dødeligt såret, men kom til live igen (13,14). Dragen trækker i de politiske tråde (sml. 17,12-13) for at nå ikke-åndelige mål i åndelig forklædning.

Dyrets tilhængere er åndeligt set placeret på jorden (v. 8), de hellige i himlen, i Guds hus, helligdommen (v. 6). Menneskene deler sig i de hellige, der bor i himlen, og dragens tilbedere, der bor på jorden. Sidstnævntes navne er ikke indskrevet i Lammets og livets bog. De øvrige står ved Jesu side og sejrer sammen med ham (17,14).

Til eftertanke

Hvordan kan man se forskel på, om ens liv er forankret på jorden eller i himlen? Hvilken virkning vil det få, når perspektivet ændres, så mine dagligdags problemer og anliggender betragtes fra himlen?

Det andet dyr

Åb 13,11-14

Hvordan beskrives dyret, der stiger op af jorden?

Baggrund

Det andet dyr ligner karaktermæssigt det første. Det kræver dog ikke personlig tilbedelse. Det gør propaganda for det første dyr, men rangerer ikke lavere end det. Det har selv nogle af dragens træk. Kampgejsten i den første del erstattes nu af forførelser (v. 7.14). Den udøver sin virkning på dem, der bor på jorden. Mennesker tvinges til at tilbede det første dyr, hvis underfulde helbredelse fremhæves flere gange.

Det andet dyr er det første dyrs talerør (v. 11) og betegnes i det videre forløb som falsk profet (19,20).

Forførelsen sker ved hjælp af store tegn, som fx ved – som efterligning af profeten Elias' magt – at lade falsk ild falde fra himlen (v. 13-14; 1 Kong 18,38; 2 Kong 1,1-15; sml. 2 Mos 7,10-11.20-22). Det havde Elias gjort som tegn på Gud og hans dom. Denne parallel i teksten kunne tyde på, at det andet dyr tilraner sig autoritet til at gennemføre domshandlinger ligesom Gud.

En anden udlægning peger på pinseunderet, hvor Helligånden åbenbarede sig ved hjælp af tunger af ild (ApG 2,3). Denne antydning er i overensstemmelse med tanken om "den sataniske treenighed", hvor det andet dyr er et modstykke til Helligåndens virke (sml. Joh 16,12-15; ApG 2; Ef 1,13).

Matt 24,24 skildrer forførelse ved falske profeter, der udfører store tegn og undere. Johannes' Åbenbaring knytter dog snarere an ved gammeltestamentlige udsagn end ved nytestamentlige. I Gamle Testamente står udtrykket store tegn i forbindelse med Guds folks udfrielse af Ægypten (5 Mos 6,20-23; 29,1-2; Jos 24,17). Man kan forestille sig, at det andet dyr forfører jordens indbyggere på en måde, hvor det giver sig ud for at være verdens frelser – se også henvisningen til, at det havde to horn som et lam.

Til eftertanke

Hvad er det, der gør forførelseriske personligheder så tiltrækkende? Hvordan kan det være, at man sommetider mister sin sunde, kritiske sans?

Dyrets billede og dets mærke

Åb 13,14-18

Hvilken rolle spiller dyrets "billede"?

Baggrund

Det andet dyr foranlediger, at de, der bor på jorden, laver et billede af det første dyr. Derefter blæser det livsånd i dyrets billede, for at de, der har lavet billedet, tilbøder det. Det er et mærke på hånden eller i panden, der er udtryk for denne tilbedelse. Alle de, der nægter at gøre det, bliver udelukket fra al handel. De trues på livet.

Versene 15-16 beskriver en skabelsesakt (1 Mos 2,7; Åb 11,11). Gud skabte mennesket i sit billede (1 Mos 1,26-27). Som hentydning til dette får det andet dyr lavet et billede af det første dyr og giver det liv. Dermed præsenterer det sig som skabelsesautoritet og efterligner den sande skaber (14,7).

Mærket (på græsk charagma) står for stempel, møntprägning og tegn. Man foretager forseglinger med det og dokumenterer ejendomsret. Mærke på hånd eller pande minder om den gammeltestamentlige opfordring til at bære loven som tegn på hånd eller pande. Årsagen var udfrielsen af Ægypten (2 Mos 13,9.16; 5 Mos 6,6-8; 11,18-21). Dyrets billede er forbundet med sin egen lovgivning. Ved at bære dette mærke underkaster mennesker sig dyrets magt. Det er lydigheden, der er udtryk for deres tilbedelse.

I det babyloniske måle- og vægtsystem spiller tallet 6 en rolle (sml. Dan 3,1). Det væsentlige er, at dyret med dets navn træder op imod Gud og hans navn (14,1). Navnet åbenbarer dets væsen og står for gudsbespottelse (13,1).

Til fordybelse

Princippet om helt eller delvist at erstatte guddommelig handling med menneskelige gerninger viser sig også i bestræbelserne på at bidrage til sin egen frelse med egne gerninger. Det frarøver Gud den tilbedelse, der alene tilkommer ham.

Til eftertanke

"Gud har skabt dig. Han har indgraveret sit billedes initialer i dit liv" (Anne Graham Lotz).

Ekskurs – hvem repræsenterer de to dyr?

Den tidshistoriske tolkning ser dyrene som "personificeringer af Roms politisk og religiøst tilslørede magt" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 131). Jødiske og græske forfattere taler om en uimodståelig magt (v. 4). De gudsbespøttelige navne på deres hoveder (v. 1) repræsenterer de kejserlige titler og betegnelser som "vor Gud og herre" (Domitian) og "den, der er majestætisk, hellig, tilbedelsesværdig, Gud lig" (Augustus). Augustus fik også ærestitler som menneskenes "redningsmand og frelser". Kejserkulten blev tydeliggjort ved, at der byggedes talrige templer (v. 6), ved at der gennemførtes prægtigt iscenesatte kultbegivenheder, og ved at der prægedes mønter (identisk med det græske udtryk *tegn*, v. 16). Det dødelige sår finder vi også i sagnet om Nero, der vender tilbage (Nero redivivus). Ved århundredskiftet fik den igen vind i sejlene: "Nero bliver levende og kommer igen" (WStB, *Offenbarung des Johannes*, Wuppertal 1989, 345). Andre anså Domitian for at være dennes legemliggørelse, ligesom Johannes blev opfattet som den anden Elias (Matt 16,14). Den tidshistoriske tolkning ser i det første dyr det romerske imperium og i det andet dyr den statslige kejserkult-propaganda.

Fortolkere inden for Adventistkirken anerkender den historiske sammenhæng, men mener ikke, det er den endelige opfyldelse. Dyrets ageren i Åb 13,1-10 sættes gerne i forbindelse med pavedømmets virke. Idet man tager år-dag-princippet i betragtning, står tidsperioden på de 42 måneder for pavens herredømme i løbet af middelalderen og den første tid derefter. Denne periode sluttede med det "dødelige sår" i 1798. Det andet dyr (v. 11-17) sættes i forbindelse med Amerikas Forenede Stater. Trykket ligger på "dyrets billede", den kommende frafaldne protestantisme. Bekymringen gælder op-hævelsen af den forfatningsmæssige adskillelse mellem kirke og stat, idet den kunne blive til fare for religionsfriheden.

Dyrets mærke er ifølge adventistisk tolkning Roms ændring af den bibelske sabbat til søndag, såfremt helligholdelse af søndagen bliver lovbestemt og påtvunget. Det er ikke på sin plads at antyde, at andre kristne, der holder søndagen som hviledag, skulle bære dyrets mærke.

Her kræves der udholdenhed og tro af de hellige!

Åb 13,9-10

Hvad hjælper til at komme lettere igennem vanskelige tider?

Baggrund

Ifølge Åb 12,10 kan Satan siden Jesu død på korset ikke længere optræde som anklager. Han har nu kun den mulighed at forføre og øve pres såvel indefra som udefra. "I Åb 5,9 står der, at Lammets har vundet de troende for Gud ved sit blod Det, der står mellem dem og Gud, det, der kunne skille dem fra Gud, er ved hjælp af Jesus ryddet af vejen. Det, der gør, at de sejrer, er, at de stoler på dette. Og således står parallelt til Lammets blod 'deres vidnesbyrds ord', den bekendelse, de holder fast ved, som – stillet over for andre påtrængende magter – stoler på Lammets magt" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 159). Således er de troendes sejr (12,11) også en indre sejr, der ikke påvirkes af ydre omstændigheder, og som er parat til at lide for Kristus.

Vers 10 kan læses på to måder:

- 1 "Hvis nogen skal i fængsel, så kommer han i fængsel" (Luthers oversættelse)
- 2 "Når nogen fører [andre] i fangenskab, så går han [selv] i fangenskab" (Schlachter-Bibel 2000).

Den første måde at læse teksten på, er bedre underbygget. "I dette tilfælde er v. 10 en appel til de hellige om at holde ud og være tro, mens de er konfronteret med havdyrets hensigter. Det at holde ud skulle så betyde at udholde det, som Gud tillader" (Jon Paulien, *Der letzte Kampf*, Lüneburg 2015, 103).

Resumé

Menneskets vrangforestilling om at kunne alt, konkurrerer med Guds virke. Skabelse, guddommelig lov, frelse og dom, ja endda Gud selv efterlignes og omtydes. Løfter om frelse og mirakler virker forførende. Derfor bliver de troende opfordret til at være forankret i himlen.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål

Man hører og læser om forfalskninger, efterligninger m.m., og man er muligvis selv offer for den slags.

Hvad er det, der kan være så lumsk og farligt ved det?

Supplerende spørgsmål

Hvor og i hvilken form ser I religiøse forfalskninger eller efterligninger?

Åb 13,1-10

Hvordan karakteriseres det første dyr?

Hvad siges der vedrørende dets indflydelse?

Er al modstand nyttesløs? Hvilke eksempler på modstand i trosspørgsmål kan I komme i tanker om?

Hvordan udvikles en fast karakter og en stærk tro, der kan holde til udefra kommende pres?

Åb 13,11-17

Hvilken rolle spiller det andet dyr?

Hvilke mål går det efter?

Hvordan prøver det at vinde indflydelse?

Hvordan kan man beskytte sig selv og sin familie imod manipulation og indoktrinering?

Hvor får I kræfter fra, hvis det bliver nødvendigt at gå mod strømmen i samfundet?

Åb 13,8

Hvad betyder den tanke for jer at stå i livets og Lammets bog?